

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

8. Præcepta de pignore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Voluit Deus, vt anno quinquagesimo post septem hebdomadas completas communes essent terræ fructus sua sponte nascentes, vt eo anno tantundem pauperes colligere possent, quantum diuites. eodem etiã anno, vt colligi potest Exod. 21. & testam Ioseph. lib. 3. Antiquita. cap. 10. serui, qui anno septimo seruitutem adhuc non euaserant, quia ipsi noluerant, anno quinquagesimo dimittebantur, ac ita pristinam recuperabant libertatem, & vnã cum eis vxores & liberi, quos in seruitute genuerant, libertate donabantur, hoc intelligebatur de seruis Hebræis; nam qui serui erant ex Gentibus, perpetua seruitute tenebantur, vt suo loco dicam inferius.

Eodem item capite statuit lex: vt quodcumque aliquis ante quinquagesimum annum redimeret possessionem suam, quam emptori vendiderat, soluere tantum cogere tur reliquum pretium, quod ab emptore acceperat, computando in fortem fructus omnes, quos emptor perceperat ex possessione empta, Verbi grati; Ruben agrum suum vendiderat Iudæ tribus millibus aureorum, ad triginta annos, qui supererant vsque ad annum quinquagesimum iubileum, post exactos verò quinque annos, à venditione, redimere volebat agrum suum, solum debebat reddere Iudæ emptori bis mille, & quingentos aureos, quoniam Iudas lege ipsa cogebatur computare in fortem fructus quingentorum aureorum, quos perceperat in quinque annis, ex agro, quem emerat à Ruben: nam singulis annis respondebant fructus centum annorum ex agro vendito ad triginta annos tribus millibus aureis. Lex erat æquissima, quia possessiones non in perpetuum, sed ad tempus vendebantur, & potius fructus agrum, quam proprietatem emebatur, aut potius pecuniam mutuo dabat emptor, & tanquam pignus agrum accipiebat. Item, vt memores simus, nos bona, quæ possidemus, aliquando reliquos.

Item, Deuteronomij 19. & Leuitici 19. Lex est huiusmodi: Non habebis in sacculo diuersa pondera, maius & minus: nec erit in domo tua modus maior & minor. Pondera habebis iustum & verum. Lex est hæc iustitiæ & æquitatis plenissima, ad cauendas incredibilem nequitias, fraudes & artes in mercibus permutandis, vendendis, emendis, soluendis, siue reddendis. Vnde Salomon: Pondera & statera, iudicia Domini sunt, & opera eius omnes lapides sacculi. Lapidibus in sacculo afferuatis distinguebant Hebræi diuersa ponderum genera. Et rursum: Statera dolosa abominatio est apud Deum, & pondus æquum voluntas eius; & Michæas: Nunquid iustificabo stateram iniquam, & sacculi pondera dolosa, in quibus ditites repleti sunt iniquitate?

Cap. VII.

P R A E C E P T A

De mutuo.

Deuteronomij 25. Lex erat, vt septimo quoque anno debita remitteretur ciuibus Hebræis, quæ scilicet soluendo non erant: quamuis repeti iure possent ab externis, peregrin-

nis, & aduenis. Et ibidem: Si vnus de fratribus tuis, qui morantur intra portas ciuitatis tuæ, ad pauperem deuenierit, non obdurabis cor tuum, nec contrahas manum, sed aperies eam pauperi, & dabis mutuum, quo eum indigere perspexeris.

Deuteronomij 23 habetur hæc lex: Non sanerabis fratri tuo ad vsuram, nec fruges, nec quamlibet aliam rem, sed alieno. Permisit Deus Iudæis, vt vsuras ab externis peterent & acciperent: prohibuit tamen eas ab alijs Hebræis exigere. Sed dubiæ questionis est, an illis permisit vsuras à gentibus accipere, vt minus malum ad plura & maiora mala euitanda, an vero vt honum? Dux sunt opinioniones, vna affirmat permisisse vt minus malum. S. Thom. Secunda Secunda. quest. 78. artic. 1. Altera dicit permisisse vt bonum. Gabr. in 4. distinct. 15. quest. 11. art. 1. nota. 6. & Mai. 4. dist. 35. quest. 29. Med. de rebus restit. ex vsura. quest. 2. Vtraque opinio est probabilis, vt docet Antonin. per 2. cir. 1. cap. 7. §. 2. Couar. libro 3. varia. resolu. cap. 1. num. 7. Sciendum est, vsuram esse prohibitam iure naturali, & diuino, in vtroque testamento, & Canonico, vt in suo loco dicemus, & licet is, qui exigit & accipit vsuras grauius peccet: non tamen peccatis, qui petit mutuum ab eo, quem nouit non nisi cum scelerore daturum mutuum. item, peccant grauius, qui statuto condito, vel sententia lata vel opera suafaciunt, vt vsuræ soluatur, vel cum repetuntur, faciunt ne restituantur. Clemen. 1. de vsu. nec vlla consuetudo contra hoc, vim & locum habere potest: cum sit corruptela contra ius naturale & diuinum, vt suo in loco dicam. Secus vero est, si princeps aliquis impune tantum permittat in locis sibi subiectis Iudæis subditis vsuras accipere: aut statuat, ne immoderatas, aut ne vltra certam quantitatem exigant, aut ne iudicio non det actionem repetentibus vsuras, quas sua sponte antè soluerunt. De his singulis suo loco plenius disputabo.

Exodi 22. Si quis à proximo suo animal commodato acceperat, vel conduxerat, æstimationem reddere cogebatur, si absente domino delictatum, mortuum uel esset: domino uero præsentem, ad id non compellebatur, quamuis mercedem conducti animalis soluere debebat. Ratio huius legis erat, quia si præsentem domino perierat, ipsi imputandum erat, eò quod rem suam seruare posset: at si eo absente id mali acciderat, commodatarius vel conductor damnum reparare cogebatur, quoniam probabiliter credebatur in culpa fuisse.

Cap. VIII.

P R A E C E P T A

De pignore.

Deuteronomij 24. ita iubet Lex: Non accipies loco pignoris inferiorem, & superiorem molam: quia animam suam apposuit tibi. Præcipit sub exemplo vtriusque molæ necessariæ ad molendum triticum, sine quo homo non alitur, non sustentatur & uiuit, ne loco pignoris accipiatur aliquid eorum, quæ sunt ad victum necessaria: quia animam suam, inquit, apposuit tibi quasi dicat, vitam suam periculo obicit. Ibidem:

Non auferes pignoris loco viduae vestimentum. Et paulo superius: cum repetes à proximo tuo rem quam debet tibi, non ingredieris domum eius, vt pignus auferas: sed stabis foris, & ille tibi proferet quod habuerit: Sin autem pauper est, non pernoctabit apud te pignus, sed statim reddes ei ante solis occasum. His legibus cōceditur repetitio priorum bonorum: sed omnino interdicitur violentia, nam nisi repetitio priorum fieret, aleretur & foueretur otiosorum hominum nequitia, & exhaurirentur piorum & bonorum hominum facultates: quæ duo mala & incommoda ferre non debet magistratus.

Cap. IX.

P R A E C E P T A

De Locato, & Conducto.

Deuteronomij 24. & Leuitici 19. lex præcipit. Non negabis mercedem indigentis, vel pauperis tui, siue aduenæ qui tecum moratur in terra, & intra portas tuas est, sed eadem die reddes ei pretium laboris sui ante solis occasum: quia pauper est, & ex eo sustentat animam suam, ne clanes contra te ad Dominum, & reputetur tibi in peccatum.

Cap. X.

P R A E C E P T A

De deposito.

Exodi 20. lex continetur de rebus depositis. Si quis, inquit, proximo suo animal, videlicet asinum, bouem, vel agnum, vel quodcumque aliud iumentum custodiendum commendauerit, & mortuum fuerit, nimirum casu, aut debilitatum, aut captum ab hostibus id nemine vidente, solum iurare cogetur si, cui est animal commendatum se nullam in eo culpam admisisse, & ei iuranti, dominus rei depositæ fidem habeat. Quod si furto fuerit iumentum ablatum, reddet estimationem illius depositarius; quoniam tunc probabiliter credi poterat eum in culpa fuisse, quippe qui rem alienam depositam non ea fide & diligentia custodierit, qua suam. hæc enim furto surrepta non est, sicut illa, suo vitio & negligentia. Idem iuris erat, de auro, argento, vase, vel alia qualibet re apud proximum deposita.

Sequitur ibidem alia lex: Si iumentum depositum captum à bestia fuerit, dilaniatum, denotatumque, id depositarius alicuius testimonio probabit, & estimationem iumentum non restituet.

Cap. XI.

De præceptis, ad bella suscipienda & gerenda pertinentibus.

Deuteronomij 20. leges feruntur modum & rationem continentes, quo bella suscipi à Iudeis, & geri debebant. Illud igitur primum eis erat obseruandum; vt quamuis hostium potentiorum & copiosiorum exercitum viderent, nihil formidarent, & spem suam & fiduciam in Dei ope & auxilio firmè collocarent. Deinde, vt imminente iam bello, sacerdos accederet & loqueretur ad populum, hortans eum,

vt ne animo esset remisso & deiecto, nil metueret neque trepidaret: haud dubiè Deum in medio sui populi ac gentis affuturum, qui cum & ab hostibus eriperet, & omni periculo & malo liberaret. Postea, vt bellij ipsius duces ac præfecti populum alloquerentur, eique palam & aperte denuntiarent, vt qui domum nouam extruxerat, & non dedicauerat, hoc est, in ea nondum habitare cœperat, rediret ad domum suam: & qui vineam plantauerat, & nondum fecerat eam communem; hoc est, nondum vindemiauerat eam, nondum fructibus eius vesci, vt, & gaudere cœperat (siquidem ante quintum annum fas non erat vti fructu cuiusvis rei plantare, vt patet ex Leuitici capite 19. Vnde cū incipiebat frui ea re dominus, dicebatur res fieri communis) ad domum suam reuenteretur. Et qui sibi vxorem desponderat, & nondum acceperat eam, hoc est, nondum eam in domum suam deduxerat, rediret ad suos. nimirum hi omnes demittebantur vt ad bellum inepti, aut saltem vt minus idonei, quia earum rerum studio & amore tenebantur, ac proinde belli ac mortis pericula pertimescere solebant; armis depositis sese fuga proriebant, ne res, quarum amore capti erant, amitterent. Item, vt qui timido ac paulo animo erant, reuenterentur in patriam, veluti ad bellum inepti; hi enim belli pericula fugiunt, pugnam recusant, cæteros suo exemplo ad fugam inuitant, hostibus animos addunt, tandem illis iter ad victoriam sternunt.

His prædictis, lex præcipit, vt duces aciem instruant cum hoste pugnaturi; & cum accesserint ad ciuitatem oppugnandam, pacem primum offerant per legatos & nuncios, hoc est, eam ad deditionem inuitent: quam pacem si voluerit, omnis populus, qui in ea inuentus fuerit, seruetur, ita vt sit tributarius: at si noluerit, hoc est, deditionem recusauerit, oppugnetur, obsideatur, quatandem Dei auxilio capta, occidentur omnes masculi, quippe qui probabiliter creduntur arma cepisse & pugnasse contra populum Dei, præcatur tamen foeminae & pueri tamquam innocentibus, & iumentis in ea inuentis, vt potè quæ vobis vsui & commodo esse poterunt: & omnia spolia diuidantur in milites, tamquam bona communia ipsorum labore, industria, opera, & virtute parata. Hæc præcipiebat lex, vt fierent in ijs ciuitatibus; quæ plurimum distabant à Iudeis. At de ijs, inquit, ciuitatibus, quæ dabantur tibi, hoc est, quæ sunt eorum populorum, quos tibi Deus dedit in hereditatem, nullum sues vivere; nimirum ex Hethæis, Ammorhæis, Chananæis, Gergesæis, Heuæis, Phæreæis, Iebusæis, hos nimirum populos bello victos iubebat lex necari, quoniam & eorum delicta graua & atrocia sic Deus eos puniebat, tum quòd in medio Hebræorum habitantes, capitali Hebræorum odio nunquam erant carituri, sed tamquam sudes in eorum oculis futuri. Præcipit quoque lex, vt cum Iudei ciuitatem multo tempore obsederint, arbores pomiferas non succidant, quia seruiunt victui hominis: incidant arbores siluestres, ex quibus extrui possunt propugnacula, ac machinæ bellicæ.